

BIJLAGE

Zoals aangegeven in advies nr. 2026/007 van het Comité, beveelt het Comité aan om de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten te wijzigen en er meerdere bepalingen in op te nemen die het evenwicht versterken tussen enerzijds de actie- en verzamelmiddelen van de inlichtingendiensten en anderzijds de controlemiddelen van het Comité.

Deze wijzigingen versterken de democratische legitimiteit van de inlichtingendiensten door een effectief toezicht mogelijk te maken, waardoor de verantwoordelijke politieke autoriteiten en het publiek verzekerd zijn dat de grondrechten gerespecteerd worden, terwijl de operationele doeltreffendheid van de inlichtingendiensten behouden blijft.

a) Invoeging van een bepaling op grond waarvan het Comité onderzoekshandelingen kan stellen buiten het kader van de formele opening van een onderzoek of de behandeling van een klacht

Toelichting

Om zijn verschillende opdrachten op een kwalitatieve manier te kunnen uitoefenen, moet het Comité een grondige en volledige kennis hebben van de werking van de diensten die het controleert, met name om de formulering van de relevante onderzoeksonderwerpen en hun reikwijdte nauwkeurig te kunnen bepalen.

Het is in die geest dat de wetgever, via het mechanisme van artikel 33 van de toezichtswet, heeft voorzien in de verplichting voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om de teksten toe te sturen die het Comité meent nodig te hebben om zijn opdrachten te vervullen.

Afgezien van de mogelijkheid om van de diensten algemene documenten te ontvangen, heeft het Comité enkel onderzoeksbevoegdheden wanneer een onderzoek formeel wordt geopend, een klacht wordt ingediend of een verzoek om gegevensbescherming wordt ontvangen. Eens het onderzoek formeel is geopend, moet het Comité de diensten en, indien de wet daarin voorziet, de Kamer daarvan in kennis stellen.

Deze situatie is administratief omslachtig en brengt een zinloze uitbreiding van de werklast van het Comité en zijn diensten met zich mee.

Het Comité kan immers niet op grondige wijze inlichtingen inwinnen over een onderwerp en praktijken zonder een onderzoek te openen, wat aanzienlijke verplichtingen met zich meebrengt op het vlak van administratie en communicatie.

Het Comité bevindt zich dus in een ongerijmde situatie waarin het risico bestaat dat het een formeel onderzoek moet openen met als doel de precieze reikwijdte van dat onderzoek te bepalen, wat onnodig

veel energie en middelen van het Comité vergt. Deze beperkingen ondermijnen ook de verplichting van het Comité om de anonimiteit te beschermen van personen die aangifte doen (art. 40, vierde lid van de W.Toezicht) en van klokkenluiders (art. 7, §2 van de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie). In sommige gevallen kan de mededeling aan de dienst van het bestaan van een aangifte of klacht, ertoe leiden dat de persoon die aangifte doet wordt geïdentificeerd.

Tot slot brengt deze situatie het Comité in een positie waarin dit orgaan het risico loopt zijn vragen en onderzoeken te moeten rechtvaardigen ten aanzien van de gecontroleerde entiteiten. Dit ondermijnt de onafhankelijkheid die het Comité nodig heeft om zijn taken uit te voeren.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt bijgevolg aan om in onderafdeling 3 van afdeling 1 van hoofdstuk III van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten een artikel 34/1 in te voegen, dat als volgt luidt:

"In het kader van de opdrachten zoals bedoeld in de artikelen 32 tot en met 34 of om de uitoefening van die opdrachten voor te bereiden of te vergemakkelijken, kunnen het Vast Comité I en de Dienst Enquêtes I de in afdeling 3 van dit hoofdstuk vermelde prerogatieven uitoefenen."

b) Invoeging van een bepaling die het Comité ruimere en rechtstreekse toegang geeft tot de gegevens die de inlichtingen- en veiligheidsdiensten verwerken

Toelichting

Het volume door de diensten verwerkte gegevens komt boven op de vele bevoegdheden van het Comité. De gebruikelijke procedure om onderzoeken te voeren en klachten te behandelen bestaat in uitwisselingen van geclassificeerde geschriften, vragen en antwoorden tussen het Comité en de diensten. Deze manier van werken is in sommige gevallen geschikt, maar is in andere gevallen onnodig belastend vanwege de veiligheidsverplichtingen die met deze uitwisselingen gepaard gaan. In sommige gevallen kan ze ook problemen opleveren voor het behoud van de anonimiteit, zoals hierboven uitgelegd. Sinds meerdere maanden heeft de Dienst Enquêtes I rechtstreeks toegang tot de belangrijkste gegevensbank van de Veiligheid van de Staat. Dit is een goede praktijk die is vastgelegd in een protocolakkoord dat de doeltreffendheid en de onafhankelijkheid van de controles door het Comité heeft vergroot. Het Comité wenst deze goede praktijken te veralgemenen en in de wet te laten opnemen.

Naast deze rechtstreekse toegang zou het Comité moeten beschikken over de professionele contactgegevens van de leden van de diensten, zodat het hen kan uitnodigen of oproepen voor een vraaggesprek, zonder hiervoor afhankelijk te zijn van de diensten zelf. Ook hier is dit belangrijk voor de bescherming van de anonimiteit, autonomie en onafhankelijkheid van het Comité.

Dergelijke rechtstreekse toegangen zullen ook de impact van de controle op de middelen van de diensten significant verminderen, waardoor hun operationele capaciteit behouden blijft.

Het voorstel legt een strikte verplichting inzake logging op die toelaat te verifiëren of deze toegang evenredig is en strikt beperkt blijft tot de toezichtsoopdracht, terwijl de onafhankelijkheid van het Comité behouden blijft. De logboeken inzake toegang worden intern gecontroleerd door het Comité en zijn ook beschikbaar voor het hoofd van de Dienst.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt bijgevolg aan om in afdeling 3 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten een artikel 47/1 in te voegen, dat als volgt luidt:

"§1 Het Vast Comité I en de Dienst Enquêtes I hebben toegang tot de informatie, inlichtingen en persoonsgegevens bedoeld in artikel 13 van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten alsook tot alle informatie, inlichtingen en persoonsgegevens in het bezit van de inlichtingendiensten.

Het Vast Comité I en de Dienst Enquêtes I hebben toegang tot een register van de personeelsleden met minstens hun voor- en achternaam, functies en professionele contactgegevens.

§2 De in de eerste paragraaf bedoelde toegang is onbeperkt, ter plaatse of op afstand. Voor zover de verstrekte informatie, inlichtingen en persoonsgegevens worden opgeslagen in een elektronische databank, wordt het recht op toegang op afstand uitgeoefend.

§3 Het Vast Comité I en de Dienst Enquêtes I houden een logboek bij van de uitoefening van dit toegangsrecht.

De inlichtingendiensten kunnen van de uitoefening van dit toegangsrecht een logboek bijhouden waarvan de uittreksels alleen door het diensthoofd of zijn afgevaardigde kunnen worden geraadpleegd."

c) Invoeging van een bepaling die de voor het toezicht op de diensten relevante documenten van de Nationale Veiligheidsraad toevoegt aan de documenten die aan het Comité moeten worden toegestuurd

Toelichting

De wet van 30 november 1998 voorziet in meerdere interventies van de Nationale Veiligheidsraad die een kader bieden voor de uitoefening van de opdrachten van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten¹.

¹ De lijst is als volgt: Richtlijn over het gebruik van menselijke bronnen (art. 3, 26° en 18, §1); Richtlijn over de uitvoering van de opdrachten van de VSSE (art. 4); Definitie van het economisch en wetenschappelijk potentieel (art. 7, 1°); Richtlijnen over de veiligheidsonderzoeken (art. 7, 2° en 11, §1, 4°); Richtlijn over de uitvoering van de opdrachten van de ADIV (art. 10, §1); Lijst van actoren actief in de economische en industriële sectoren die verbonden zijn met defensie (art. 11, §1, 1°, c); Richtlijn betreffende infiltratie in de reële wereld (art. 18/12/1); Voorwaarden voor communicatie en

Deze documenten maken geen deel uit van de documenten die automatisch naar het Comité I moeten worden gestuurd (art. 33 Toezichtswet). Opdat het Comité zijn wettelijke opdrachten naar behoren zou kunnen uitoefenen, moet het vlot toegang hebben tot deze documenten.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt bijgevolg aan om een lid in te voegen tussen de derde en vierde leden van artikel 33 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten, dat als volgt zou luiden:

"De inlichtingendiensten bezorgen op eigen initiatief aan het Vast Comité I de richtlijnen en documenten van de Nationale Veiligheidsraad die van toepassing zijn op de inlichtingendiensten en zoals bedoeld in de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten."

d) Invoeging van een bepaling die het voor het Comité mogelijk maakt te voorzien in een legitimatiemiddel dat specifiek is voor het Comité

Toelichting

De leden van het Comité en zijn Dienst Enquêtes beschikken over prerogatieven in het kader van de toezichtopdrachten van het Comité, zoals uitnodigen of oproepen om te worden gehoord, de bijstand van deskundigen vragen enzovoort. Bovendien mogen de leden van de Dienst Enquêtes alle plaatsen betreden en er alle noodzakelijke vaststellingen doen, hebben ze de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie en beschikken ze over een dienstwapen. Het blijkt dan ook noodzakelijk om de hoedanigheid van lid van het Comité, lid van de Dienst Enquêtes van het Comité of lid van het administratief personeel van het Comité te kunnen aantonen ten overstaan van verschillende autoriteiten. Daartoe lijkt het essentieel om een legitimatiekaart te creëren waarvan de vorm door het Comité zou worden vastgesteld en die in het Belgisch Staatsblad zou worden gepubliceerd.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt bijgevolg aan om in de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten de volgende bepaling in te voegen²:

"De leden van het Vast Comité I, van de Dienst Enquêtes I en van het administratief personeel van het Comité I rechtvaardigen hun hoedanigheid door middel van het legitimatiebewijs zoals vastgesteld door het Vast Comité I en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad."

samenwerking met buitenlandse diensten (art. 20, §3); Richtlijnen inzake het samenwerkingsakkoord tussen de VSSE en de ADIV betreffende de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten.

² Onder voorbehoud van overleg met het Vast Comité P zouden beide comités baat kunnen hebben bij deze bepaling als ze in hoofdstuk V wordt opgenomen.

e) Invoeging van een bepaling die het mogelijk maakt de verplichte melding van tuchtrechtelijke inbreuken door agenten van de diensten uit te stellen tot het einde van het onderzoek

Toelichting

De leden van de Dienst Enquêtes moeten bij de tuchtrechtelijke overheid onverwijld aangifte doen van de feiten die zij ter gelegenheid van een onderzoek zouden ontdekken en die een tuchtrechtelijke inbreuk zouden kunnen vormen.

Deze verplichting ondermijnt het vermogen van de leden van de Dienst Enquêtes om informatie te verkrijgen, daar de agenten van de diensten zouden kunnen vrezen dat de Dienst Enquêtes een tuchtrechtelijke rol speelt, zelfs als dit indirect gebeurt. Bovendien kan deze verplichting in sommige gevallen onverenigbaar zijn met de bescherming van de anonimiteit van personen die aangifte doen (art. 40, vierde lid van de W.Toezicht) en van klokkenluiders (art. 7, §2 van de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie). Een persoon die aangifte doet, kan bijvoorbeeld zelf een tuchtrechtelijke inbreuk hebben gepleegd waarvan deze persoon melding maakt in zijn ruimere aangifte. In dit geval zou het hoofd van de Dienst Enquêtes verplicht zijn deze tuchtrechtelijke inbreuk ter kennis te brengen van de betrokken dienst.

Daarom wordt voorgesteld om het voor het hoofd van de Dienst Enquêtes mogelijk te maken de aangifte uit te stellen tot het ogenblik van ofwel de afgifte van het onderzoeksverslag ofwel de afsluiting van de behandeling van de klacht. In bepaalde gevallen, die op beperkende wijze worden opgesomd, wordt ook voorgesteld dat deze aangifte niet zou moeten plaatsvinden.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt dan ook aan om in artikel 47 van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten de woorden "geeft het hoofd van de Dienst Enquêtes I daarvan onverwijld kennis aan de bevoegde tuchtrechtelijke overheid" te vervangen door: *"geeft het hoofd van de Dienst Enquêtes I daarvan kennis aan de bevoegde tuchtrechtelijke overheid ten laatste bij de afsluiting van het onderzoek, tenzij deze aangifte afbreuk doet aan de anonimiteit van de persoon die een aangifte of melding doet in de zin van de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie."*

f) Invoeging van een bepaling die toegestane inbreuken gepleegd door menselijke bronnen toevoegt aan de lijst van strafbare feiten die leden van de Dienst Enquêtes niet hoeven te melden

Toelichting

Dit is veeleer een voorstel om de tekst op te schonen. Wanneer een lid van de Dienst Enquêtes kennis heeft van een misdaad of wanbedrijf, moet hij daarvan een proces-verbaal opstellen dat onmiddellijk

moet worden doorgestuurd naar het parket, via het hoofd van de Dienst Enquêtes. Er bestaat een uitzondering voor inbreuken waarvoor agenten van de inlichtingendiensten de toelating hebben gekregen om ze te plegen (art. 13/1 W.I&V). Deze verplichting, vastgelegd in artikel 46 van de wet van 18 juli 1991, werd niet gewijzigd of aangevuld toen de wetgever bepaalde dat menselijke bronnen onder bepaalde voorwaarden kunnen worden gemachtigd om inbreuken te plegen. De leden van de Dienst Enquêtes zouden dus een proces-verbaal moeten opstellen en deze inbreuken melden wanneer ze er kennis van hebben. Artikel 46 moet daarom worden aangepast om door menselijke bronnen gepleegde inbreuken uit te sluiten.

Voorgestelde regeling

Het Comité beveelt dan ook aan om in artikel 46, eerste lid, van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten de woorden "of in artikel 13/1/1" in te voegen na de woorden "in artikel 13/1".

